

Ægte menneskelighed og

dgf 1/55 teatralisk teologi

Premieren på Carl Th.

Dreyers film »Ordet«

Straks fra de første sekunder, hvor Borgengårds lange, vestjyske facade glider ind i billedet, er vi klar over; at der er en anden hånd og en anden ånd bag kameraet, end vi er vant til i dansk film.

Carl Th. Dreyer er dybt beslægtet med Kaj Munks kunst i *Ordet*. Han finder alt, hvad der er af reel jysk menneskelighed i dette drama, der ikke kunne være skrevet uden et sikkert blik for Vedersøegnets mennesker. Og han følger med hele sin verdensberømte tålmodighed hvert spor af det hysteri, der ulmer over alt i teksten, og som slår ud i lys lue den ene gang efter den anden. Begge dele står tilsyneladende Dreyers hjerte lige nær.

Der er øjeblikke af næsten ublandet glæde; billederne af klitter og blomstrende lupiner i et køligt, dramatisk lys, og først og fremmest scenerne omkring den gamle Morten Borgen, spillet i im-

ponerende monumentalstil, med glimt af humor og alt for menneskelige svagheder af Henrik Malberg. Hans samtaler med den indremissionske Peter Skædder (Ejner Federspiel) er filmens højdepunkter; hos dem begge mærker man, tværs igennem deres sekteriske fanatisme (den ene har Grundtvig, den anden missionshøvdingen Vilhelm Beck over sofaen), en respekt for livets realiteter, der er sjælden og velgørende at møde i dansk film.

Men glæden over de smukke billeder og den værdige kameraføring overskygges af irritation over Munks ideer, eller rettere hans løbske religionsfantasteri. Vi ser med den største sympati på den stejle gamle grundtvigianer Morten Borgen, men hvordan kan man føle andet end afsky for det stadig understregede forhold mellem den sindssyge søn Johannes og den lille pige Maren? Johannes tror, at han er den genopstandne Jesus, og det er ham, der til sidst kalder den døde svigerinde Inger til live. Denne bogstavelige opstandelse på selve begravelsesdagen har henrykket talrige teateræstetikere; det må siges, at effekten er om muligt endnu ubehageligere på film. (Dreyer har endda sløjft Munks lille sikkerhedsventil, lægens slutreplik om de upålidelige ligsynsmænd).

I Carl Th. Dreyers store og ejendommelige talent er interessen for de menneskelige (og specielt kvindelige) lidelser et fremtrædende element. Derfor bliver den vanskelige fødsel naturligvis til et sandt orgie af fysisk tortur i nærbillede, og enhver pinagtighed presses til sidste dråbe. Noget frigørende er der ikke ved hans kunst.

Det er en glæde at se en dansk film, der fortæller om danske mennesker i et sådant kunstnerisk niveau, men glæden havde unægtelig været større, hvis man havde holdt sig inden for realiteternes rammer i stedet for at hente inspiration i en usund teatralisk teologi. Den danske litteratur fra Blicher til Jørgen Nielsen eller Hans Kirk rummer stof til talrige film netop om mennesker fra et tilsvarende miljø. Der er nok at tage af, for dem, der føler lyst og har kræfter til det.

Werner Thierry.